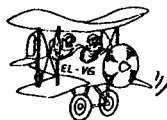

GENTSE WOORDEN & UITDRUKKINGEN

Deel III

Raak, raak,
nen twiedekker!

Bijien geshart...
en oetiekend deur

Eddy Levis & Gill. Van Geert

**Vier zesse mee drei tir-
lijnge?**

Syn. : "Vier zesse smijte (kloppe); 't luup zijn mui-
le 'af; hij meugter mee zij-
ne stirt in roere; ze krui-
pen op zijn lijf; wrieje
chance hên". Bijzonder
door het lot begunstigd
worden. "Hij hee een hoe-
rechance; 't geluk es veur
d'hoeren en de boere (zie
plaat 32); hij es veur't ge-
luk geboore; hij hee mier
geluk dan een hoerekind;
't geluk es veur de zotte; 't
geluk en stoa nie stille; 't
valt van den iene in zijn
hand en van den andere in
zijne mond; hij hee een
chance van alle duuvels;
hij hee meer chance dan
een hoerejonk; doarveure
moede ne sansaar zijn
(<Fr. : "chançard" : ge-
luksvogel); hij es mij nog
gien klein beetse mee zijn

gat in de boter gevalle; 't es ne pruimelirre." "Doar hee t'hij uuk vier zessen an gesleege" wordt ook gebruikt in de omgekeerde betekenis : hij heeft het NIET getroffen; hij heeft er een slechte zaak aan gedaan; hij heeft GEEN geluk.

De kegels ligge weer omverre

Syn. : "De kegels dreigen omver te valle" : er is ruzie op handen. "Ter es ruuze in 't huishèwe", wordt net zo goed buiten het huishouden toegepast. "Ze liggen in ruuze; ze vallen in ruuze; 't is ruuze in 't stroatse; 't is were ruuzemoakerije". Er is weer twist, gekijf, gekrakeel. Zo kent men ook een "ruuzemoakerigge, nen ruuzezoeker of ruuzezoekerigge".

Waarvan benne kik un makrelle?

1. koppelaarster; als scheldwoord bedoeld.
2. bordeelhoudster < Oud Fr. "maquerelle", vrouwelijk van "maquerau" (pooier).

"Waarvan" : Gents voor "waarom".

Geef mij moar nog ne kier een mammeloeze

1. Ook "mammetsoeze" : knotsvormige "spekke" op een klein stokje, een soort

lolly, die in de hand kon gehouden worden om er beter aan te kunnen "tsoezen" (zuigen) of "lekker" (likken) : kindersnoepje.

2. Hier naar analogie gebruikt als grote-mensen-snoepje dat ook in de hand kan gehouden worden om er beter aan te kunnen "tsoezen" : "nen dreupel" of een glaasje jenever. Hiervoor kent de Gentenaar een trits schilderachtige synoniemen zoals : "nen akwaviva, een afzetterke, nen Artevelde, een actie, nen bak, nen bavioan, nen bees, een bijterke, nen billenbijter, een bobijntse, ne chasse-café, ne champetter, een doorspoelijng, een ei, ne fixe en avant; ne gaai, een ganze, ne garde, ne garde-champetter, ne gendarm, ne gloazen boterham, een gloazeke van assurance, een goele, een goutte, een hard ei, een halve scheute, een hertepijne, nen hessenpikker, nen Hoorebeke, ne kegel, ne kegel van negen (cens), een kelkske, een kerelleke, ne kewe, ne kloare, ne ko, ne koele, ne kooldroager, een kriekske, ne kwak, ne kwakkel, ne kwek, ne kwiat, een lampioentse, een lantirreke, een lantse, een lappetsanne, ne lepel, een loeze, een maagzetterke, een moatje, een mamme, ne martiko, ne meterscognac, een nijperke, een oliepul, ne pekelharing van 3 cens, ne rammenast, ne ratakwak, sampampel, ne scheerwig, een scheute, ne Schiedam, ne schietuit, ne schrapnel, ne sedentaire, een sloapmutske, een slijmsnijerke, ne snaps, een stokersmastele, nen tiet, nen tsille, nen twistdrijver, een uitluuperke, ne vicoares, een viterke, ene van vijf, ne wittenbuik, ene van zes, een zierke, een zeupe, ne zuivere".

De meeste namen hebben betrekking op de vorm van het glas : "een bobijntje, ne kegel, een kelkske, een lampioentse (: lampionnetje), een lantirreke (: lantaarntje) en een lantse (lampje)", de grootte, of beter gezegd de minieme inhoud : "nen dreupel, een goutte (<Fr. goutte : druppel), een halve scheute, ne lepel, een moatje, een oliepul, een scheute, een uitluuperke, een zierke, een zeupe", de prijs : "ne pekelharing van 3 cens, iene van vijf, iene van zes, ne kegel van negen", de prikkelende smaak : "een bijterke, nen billenbijter, nen hessenpikker, een maagzetterke, een nijperke, ne schrapnel", de kleur : "ne kloare, nen wittenbuik, ne zuivere, een viterke (<Fr. "vitre" : vensterglas); zij die hem meestal drinken : "ne champetter, ne gendarm, ne kooldroager, ne meterscognac, een stokersmastele", een merk : "nen Artevelde, nen Huorebeke, ne Schiedam" of de streek van herkomst : "nen akwaviva" (aquavit, Scandinavië), "ne snaps" (schnaps, Duitsland), "sampampel" (<champagne, Frankrijk), de temperatuur : "ne kewe, ne koele", het zuigen : "een loeze, een mamme, nen tiet", het waggelen : "ne gaai, een ganze, ne kwakkel, ne martiko, fixe en avant" en als twist- of vredebrenger : "een kerelleke (<querelle : twist) ne schietuit, nen twistdrijver".

'k Weete nie mier woar (da) mijne kop stoat

Syn. : "De kop zuu vol hên dadde nie mier weet woar dat hij stoat, 'k ben de kluts kwijt" (<Eng. "clutch" : handle, zwengel). Wanneer men de "clutch" kwijt was kon men vroeger de auto niet starten.

1. Niet weten wat eerst doen of aanvangen. Wordt gezegd als men heel veel of verscheidene werken ter zelfder tijd te doen heeft.
2. Syn. : "Hij hee't goe zitte". Er het hoofd bij verliezen, smoorverliefd zijn.

Es 't nog veur vandoage?

Syn. : "Goat er nog wa van koome? Komt er nog wa van? Goat dat hier nog lange (lank) dure? Wa goat er van koomeu?! Dat affeseert hier gelijk buuneknuupe; 't komt uit de Lange Munte zeker? 't Es toch nie veur de Lange Weeke veur Sijnkse?" : Gaat dat hier nog lang dure? Komt er nog wa van? "Affescere" <Fr. : "avancer" : vooruitgaan, voortmaken. De Lange Munt is een straat tussen de Groentenmarkt en de Vrijdagmarkt en "buuneknuupe" (bonen knopen) is een werkje dat zeer traag vooruit gaat.

"Mietse pakke", ik kenne da spel nie zulle, Pol

1. Kaartspel. Wordt gespeeld met jaskaarten. De inleg bestaat uit centen, knopen of "moarbels" (knickers). Bij het uitdelen legt de deler de vier eerste kaarten op de tafel, met de rug naar boven, geeft aan iedere speler drie kaarten en blikt troef. De speler die denkt één of meer slagen te kunnen behalen zegt : "Ik doe mee". Zij die "nie mee doen" leggen hun kaarten neer en spelen niet. Iedere speler heeft het recht zijn kaarten neer te leggen en "Mietje te pakke", t.t.z. de vier eerste kaarten te nemen en is dan verplicht te spelen. Hij mag de slechts van de vier wegleggen en speelt met de drie andere. Dan gaat het volgens de regels van het jasspel. Iedere slag geeft recht op een derde van de "pot" (inleg). Wie meespeelt en geen enkele slag maakt, legt zoveel boete in de "pot" als er in zit. De boeten en de nieuwe inleg maken de "pot" uit voor het volgende spel.
2. "Mietse" wordt ook gebruikt als naam voor het vrouwelijk geslachtsdeel. Dan heeft "Mietse pakke" wel een heel aparte betekenis.

('t vervolgt)

Het boek "Kaak, kaak, nen twiedekker!" is aanwezig in ons Documentatiecentrum. Eddy Levis schreef er volgende opdracht in : "Kaak, kaak, veur de bibliotheek van "Ghendtsche Tydinghen" en veur mijnsche dien hulder herte aan Gent geschonken hên. En damme nog lange Gens meuge klappe!"